

Sant Cristòfol de Castellbell, de la qual parlarem després.

És un senzill edifici romànic d'una nau, capçada per un absis semicircular, que es creu que podria ser del segle XII. Té escassos trets característics que, a més, són poc rellevants, com una obertura en forma de creu, situada damunt del portal, a la façana oest; l'arc de mig punt monolític de la finestra de doble esqueixada de l'absis i la discreta creu de pedra del capdamunt del mur de llevant, que sobresurt de la teulada i separa l'absis de la nau.

SANT CRISTÒFOL DE CASTELLBELL. Interior.

SANT CRISTÒFOL DE CASTELLBELL (CASTELLBELL I EL VILAR)

Esglesiola situada en una petita vall encarada a Montserrat, al nord-oest del terme municipal de Castellbell i el Vilar. Fa costat a quatre cases mal comptades i dona culte a un petit veïnat rural disseminat.

L'orientació de l'absis cap al nord i no cap a l'est, com és habitual, fa que sigui un exemplar peculiar. Aquest absis, decorat exteriorment amb arquets i lesenes llombardes, tampoc no segueix la mateixa orientació que la nau, tal com podem observar en la il·lustració de la planta.

I encara una característica més, que la Catalunya Romànica ens diu que és el tret més característic, *“la coberta de la nau [...] formada per un embigat de fusta sobre tres arcs diafragmes, de mig punt [...] obrats d'una manera força grollera”* que no són ni paral·lels ni simètrics i que donen al temple *“un aspecte desordenat i primitiu, fet que palesa una manca de tècnica i de recursos...”*

SANT CRISTÒFOL. (A. Mazcuñan - M. Junyent a Cat. Rom. XI, 175).

És una construcció dels primers anys del segle XII, que va ser molt reformada durant l'època barroca. L'interior presenta, avui, un acurat i agradable aspecte.

Lluís Fernàndez López

AARS

AMICS DE L'ART ROMÀNIC DE SABADELL

Núm. 148

15 de febrer de 2015

EL BAGES

CASTELLFOLLIT DEL BOIX

Castellfollit del Boix és un poblet situat al lloc d'una serra en un lloc estratègic, entre Manresa i Igualada, entre el Llobregat i l'Anoia. Conjuntament amb els agregats de Maians, la Grevalosa, Santa Maria del Pla, i d'un grapat de masies esparses forma un municipi de poc més de 400 habitants. Es creu que *castell follit* vol dir *castell del fullatge*.

CASTELL DE CASTELLFOLLIT DEL BOIX

Els vestigis del castell són relativament a prop del poblet, dalt d'un turó. Consten, tan sols, d'uns discrets panys de parets. Podria ser que aquests vestigis fossin, només els d'una torre de guaita i que el veritable castell fos on avui hi ha l'església de Sant Pere, de la qual parlarem després. Com la majoria dels castells fronterers de la Catalunya Vella tingué l'origen a cavall dels

CASTELLFOLLIT DEL BOIX. Casa rectoral i església de Sant Pere

SANT PERE DE CASTELLFOLLIT DEL BOIX. L'únic portal del Bages d'estil lleidatà. Detall del portal, amb dos dels capitells decorats amb motius vegetals.

segles IX i X. Les dades escrites que fan referència a aquest castell, trobades fins ara, són del segle XI.

La senyoria de Castellfollit va pertànyer als senyors de Calders, als d'Òdena i posteriorment a l'Hospital de la Santa Creu de Barcelona.

SANT PERE DE CASTELLFOLLIT DEL BOIX

L'església parroquial de Sant Pere té adossada, a l'oest, una masia que havia estat casa rectoral, i a l'est, el cementiri. El conjunt queda isolat, entre el poblet de Castellfollit i el castell.

La característica principal d'aquesta església és el portal, l'únic de la comarca del Bages d'estil lleidatà. Un portal construït a les acaballes del romànic (segle XIII), per accedir a una església bastida dos segles abans, de la qual podem observar l'absis i una absidiola, decorats amb arquets i bandes llombardes. L'altra absidiola, totalment llisa, es construí a la mateixa època del portal, juntament amb altres reformes.

L'altra característica de l'església és que se li canvià el sentit. La nova nau és travessera a la de l'església romànica. Així, avui, l'absis romànic forma una capella a la dreta de la nova nau i té una volta de tradició gòtica. Aquesta gran reforma es va fer l'any 1633.

Avui, doncs, si ens passem per l'exterior de l'església no dubtarem a qualificar-la de romànica, mentre que l'aspecte de l'interior és gòtic, amb un interessant retaule barroc, darrere de l'altar major.

També a l'interior del temple s'exhibeix un sarcòfag amb relleus, que s'assegura que és del segle XI. Va ser localitzat fa molt poc, l'any 2012.

SANT SADURNÍ DE SALELLES

Salelles és un poblet pintoresc, situat al sud-oest de Manresa, a només 5 km. Pertany al terme municipal de Sant Salvador de Guardiola. És d'origen molt antic, renovat al llarg del temps, però que conserva l'estructura medieval, centrada per l'església de Sant Sadurní. Compta amb un celler cooperatiu, fundat el 1926, de força anomenada.

El temple romànic de Sant Sadurní és una obra del segle XI que va ser molt modificat durant els segles XVI i XVII, quan se li allargà la nau i es construïren capelles i un campanar. També se suprimí l'absis per fer la casa rectoral. L'actual és modern, fet amb maons. Tampoc l'afavoreix el fet d'estar mig tapat per altres construccions.

SALELLES des de l'exterior.

Es creu que sempre ha estat església parroquial. Se'n tenen notícies escrites d'ençà de 1053.

SANT JAUME DE MARGANELL (CASTELLBELL I EL VILAR)

El nom de Marganell, que acompanya a Sant Jaume, prové del riu i del territori on és emplaçada l'esglesiola i no pas al municipi veí de Marganell. Potser seria més propi anomenar-la Sant Jaume de Castellbell.

És una església situada al bell mig d'un gran camp conreat dins d'una finca dedicada a l'hípica. És a la riba dreta de la riera de Marganell, als peus del massís de Montserrat i al nord-oest del terme municipal de Castellbell i el Vilar.

Apareix citada per primer cop en un document escrit l'any 1102 i el domini va correspondre a Santa Cecília de Montserrat, fins a la desamortització, quan va passar a dependre de

SANT JAUME DE MARGANELL.